

крста нема. Све су то поразбијали Арнаути по нашој евакуацији. На добром делу њиховом лежи слама и коњско ђубре. Гаваз из посланства претуре по оној шупи и нађе један преломљени камен. На њему пише: „Српски витез Тикомир 1913.“ Затим пронађе још један с натписом: „Милорад српски витез.“

— А у ова два већа гроба су сахрањени један поп и један официр, које су муслимани убили хиљаду деветстопетнаесте на путу из Тиране за Драч, објашњава гаваз. Не знам им имена.

Док ми стојимо гологлави иза попа Симеона и албански трубачи радознано посматрају с пристојне даљине, висока планина Мале Дајти изнад Тиране засута снегом блеска под благим сунцем с неба опраног ноћашњом кишом. Земља мирише на прво пролеће. Изгледа да пупе младари на остарелим храстовима. Spreма се нови живот поред разбијених снова и сатр-тих жеља. Ту испред нас у бедним јамама лежи један део и наше младости. Јер ми смо ишли заједно с њима у време онога периода кад је младо жито повијало класове. Па су они остали под косом судбине да никад више не виде лепоту шумадијских коса ни понос високог Рудника. И мени се једнако чини да их још видим у колонама двојних редова кад су се спуштали на Косово и на море. Лепи наши војници имали су нове пушке и нове ремнике. На шајкачама је мирисало цвеће. А из потеса су истрчавале жене и девојке да пођу неко време са својима. Знам једну Ужичанку која је цело пре подне носила мужу пушку идући уногу с војницима. Да му нешто помогне. Он је отима, а она крије очи:

— Нека, нека... каже му. И војници не знају да ли да се смеју или не. Једна старица одржа нам читаву беседу на Трешњици.

— Да будете као што су били Милош и Марко. И да нас не осрамотите...

— Хоћемо, нано, хоћемо, одговарају они.

Дванаесте године наше су колоне изгледале некако полегле од снаге и ведрине. Са заставама код трећег батаљона, новим оделом код првога позива, новим митраљезима код другог, чистим оружјем, блиставим ножевима и вером у победу. И тек се са чела или за-